

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Propunere de politici publice privind micro-certificările

Autori: Alexandra Petcu, Cristina-Ramona Fiț

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Propunere politici publice privind micro-certificările

Autori: Alexandra Petcu, Cristina-Ramona Fiț

Cuprins

Colaboratori	3
Autori	4
Lista acronimelor	5
Introducere	6
Metodologia cercetării	7
Context internațional, european și național privind micro-certificările în învățământul superior	11
Micro-certificările din perspectiva adaptărilor din structura Universităților Europene	12
Definiții. Principii. Elemente pentru credibilitatea micro-certificărilor	20
Percepția comună asupra micro-certificărilor – o perspectivă globală	25
Percepția asupra opțiunilor de adoptare a vocabularului specific în limba română	28
Rolul micro-certificărilor în flexibilizarea învățământului superior și a rutelor profesionale. Bariere.	
Soluții	31
Bariere și soluții	32
Recomandări de politici publice și acțiuni concrete privind introducerea micro-certificărilor în învățământul superior	33
Bibliografie	36

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Colaboratori

Mulțumiri – Această publicație este rezultatul activităților desfășurate în cadrul proiectului POCU INTL („Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc”), derulat în perioada 2018-2022 și cofinanțat prin Programul Operațional Capital Uman din România (POCU).

Autorii acestui document au fost susținuți de un grup larg de colaboratori, cărora le oferim cea mai sinceră mulțumire.

- **Universități europene parte din Inițiativa Universități Europene (EUI)**
 - FOREU2
 - UNITA – Universitas Montium
 - Universitatea de Vest din Timișoara
 - RO Universități europene: grup de lucru Microcredentials.
- **Hub-uri ale Comunităților de Inovare și Cunoaștere din cadrul EIT reprezentate în România**
 - EIT Climate KIC Hub – Camera de Comerț a României din Timișoara
 - EIT Food KIC Hub – Impact Hub, București

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Autori

Ec. Dr. Alexandra Petcu asigură coordonează Centrul de Transfer Tehnologic și Inovare, din structura Institutului de Cercetări Avansate de Mediu al Universității de Vest din Timișoara (UVT) și este cadru didactic asociat la Facultatea de Economie și de Administrare a Afacerilor (UVT). Având experiență anterioară în politici publice privind învățământul superior și programe flexibile de învățare pentru studenți, cu accent special privind impactul Inițiativelor Universităților Europene asupra caracterului social și inovativ al SEE și al SEIS, Alexandra Petcu asigură coordonarea strategiei de sustenabilitate a UNITA - Universitas Montium, Alianță de Universități Europene din care UVT face parte. Contributor la Strategia de Educație, Cercetare și Inovare a Universității de Vest din Timișoara, cu peste 15 ani experiență în managementul deșeurilor periculoase și antreprenariat pentru protecția mediului, Alexandra Petcu a coordonat implementarea unui proiect dedicat creării și finanțării unui ecosistem antreprenorial studențesc orientat spre sustenabilitate în Regiunea de Vest a României. Proiectul s-a materializat prin lansarea a 73 de noi afaceri în regiune, care au adoptat ținte de reducere a emisiilor de CO₂, obiective de conservare a biodiversității, reducerea generării de deșeuri sau adoptarea de noi soluții digitale. Din perspectivă științifică, Alexandra Petcu deține un doctorat în Contabilitatea Capitalului Uman, iar cercetarea sa actuală se concentrează pe metodologiile Living Lab în școli și universități pentru a sprijini pilonul educațional al tranziției duble asumate la nivelul UE.

Cristina Fiț (doctorand) are o experiență de peste 10 ani în învățământul superior. În prezent, ea este expert în politici publice în învățământul superior la UEFISCDI, cu un accent special pe internaționalizarea învățământului superior și implementarea Procesului Bologna. A coordonat diferite pachete de lucru în proiecte finanțate de UE, finanțate din fonduri structurale și implementate de UEFISCDI, precum și diferite conferințe naționale privind învățământul superior și cercetare. Este autor și coautor al unor articole academice, studii și rapoarte despre internaționalizarea învățământului superior, echitate și incluziune socială. Ea a coordonat dezvoltarea www.studyinromania.gov.ro, site-ul oficial românesc dedicat promovării ÎS românesc în străinătate. Are o diplomă de licență în Relații Internaționale și Studii Europene și un master în marketing, ambele la Universitatea de Vest din Timișoara. A studiat la Institutul Diplomatic Român. Este manager de proiect acreditat și formator experimentat și acreditat. De asemenea, are o experiență de peste 10 ani ca PR Manager sau PR Executive în domeniul educației, drepturilor omului, femeii, minorităților și grupurilor etnice, comunicare corporativă și proiecte culturale.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Lista acronimelor

Acronim	Definiție/ Descriere
ARACIS	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
CNC	Cadrul Național al Calificărilor
CEC	Cadrul European al Calificărilor
EADTU	The European Association of Distance Teaching Universities
EIT	European Institute for Innovation and Technology (Institutul European pentru Inovare și Tehnologie)
ESG	The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (Standardele și orientările pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior)
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education (Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior)
EQF	European Qualifications Framework (Cadrul European al Calificărilor)
EUI	European Universities Initiative
KIC	Knowledge and Innovation Community (Comunitatea de cunoaștere și inovare)
ÎS	Învățământ Superior
ODD	Obiectivele de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite
UEFISCDI	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, Cercetării, Dezvoltării și Inovării
UN SDGs	United Nations Sustainable Development Goals (Obiectivele de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite)

Introducere

Acest document își propune să ofere recomandări concrete cu privire la implementarea programelor de tip micro-certificări în învățământul superior, ca instrument care poate facilita accesul neîngrădit la învățământul superior, precum și flexibilizarea parcursului și progresului în învățământul terțiar, în contextul principiilor învățării pe tot parcursul vieții.

Documentul este rezultatul unui demers de contribuție la elaborarea unui cadru de politică publică privind introducerea sau îmbunătățirea rutelor de acces și progres în învățământul superior și se conectează la un set mai amplu de propuneri și recomandări de politică publică. Setul de propuneri au fost elaborate în perioada octombrie 2021 – aprilie 2022 de echipa Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI), în cadrul proiectului “Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc”, POCU/472/6/8/126766/21.11.2018.

Propunerea de politică publică pornește de la analiza contextului internațional (practici de integrare a programelor tip micro-certificări în educație), european (politici publice, abordări specifice ale universităților europene implicate în Inițiativa Universității Europene a Comisiei Europene), respectiv analiza contextului național, și integrează și o dimensiune de recomandări concrete, fundamentate în urma cercetării de teren. Aceasta a avut ca scop identificarea percepțiilor diferitelor categorii de stakeholderi/actori ai educației terțiare cu privire la implementarea micro-certificărilor în învățământul superior și impactul asupra accesului, parcursului, progresului și absolvirii studiilor. Subiecții au fost selectați din rândul persoanelor care iau parte activ la procesul de învățământ superior sau ale căror acțiuni sunt afectate de sau afectează modul în care se realizează accesul, parcursul, progresul și absolvirea studiilor.

Prin obiectivele urmărite, anume:

- Înțelegerea percepțiilor comune asupra micro-certificărilor în contextul universităților europene și a universităților românești ce fac parte din Alianțe de Universități Europene;
- Identificarea barierelor în calea adoptării pe scară largă a microcertificărilor;
- Identificarea potențialelor soluții la barierele de percepție sau sistemice în calea integrării microcertificărilor/micro-creditelor în învățământul superior,

Documentul se încheie printr-o serie de recomandări concrete prin care implementarea microcertificărilor în învățământul superior poate contribui la facilitarea accesului neîngrădit la învățământul superior, precum și flexibilizarea parcursului și progresului în învățământul terțiar, în contextul principiilor învățării pe tot parcursul vieții.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Metodologia cercetării

Considerând specificul activității și faptul că, la momentul de față, la nivel european se dorește crearea unei strategii privind micro-credentials (denumite în continuare, în limba română, micro-certificări), metodologia de cercetare a presupus, pe de o parte, analiza literaturii existente prin instrumente de căutare targetată, care au fost completate de instrumente specifice recenziei sistematice, în raport cu articolele relevante publicate și indexate în baze de date internaționale. Astfel, pentru recenzia literaturii și surselor alternative de date au fost realizate următoarele :

1. Analiza surselor primare de date privind conceptul de „micro-credentials” în practicile europene și internaționale;
2. Analiza surselor primare de date privind politicile publice în domeniul învățării pe tot parcursul vieții care fac referire la micro-certificări sau echivalent;
3. Analiza surselor secundare de date privind micro-certificările în articole publicate în jurnale indexate în baze internaționale de date.

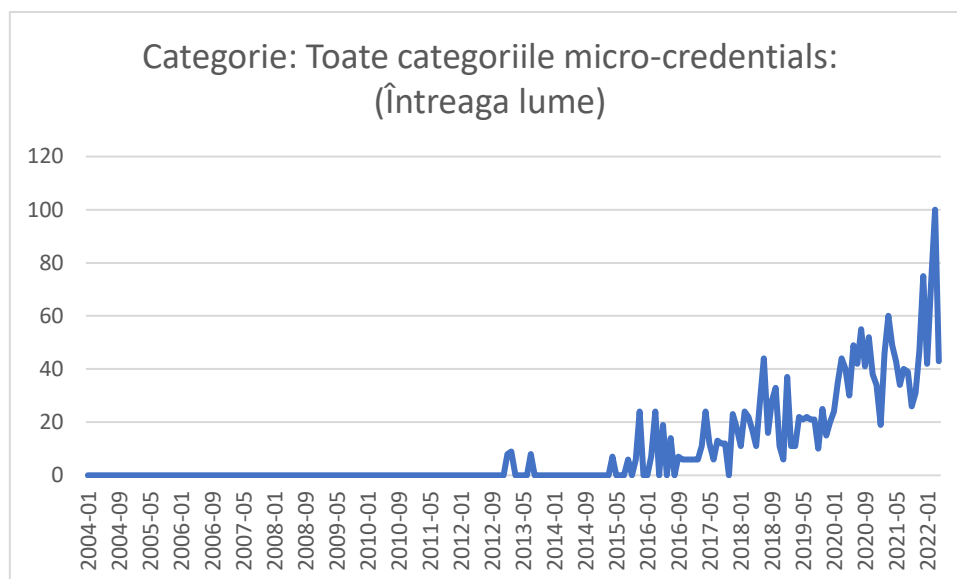
Pentru fiecare dintre aceste dimensiuni, am urmărit impactul așteptat, estimat, dezirabil sau realizat al implementării micro-certificărilor în învățământul superior, în raport cu următoarele repere:

- Rolul și influența micro-certificărilor în accesul la învățământul superior;
- Rolul și influența micro-certificărilor în flexibilizarea învățământului superior și a rutelor profesionale, sub aspectul parcursului și progresului;
- Rolul și influența micro-certificărilor în absolvirea/finalizarea studiilor superioare.

Pentru prima dimensiune, analiza surselor primare de date privind conceptul de „micro-credentials” în practicile europene și internaționale, am analizat paginile web ale furnizorilor de programe denumite sau asociate semantic cu „micro-credentials” la nivel internațional și european.

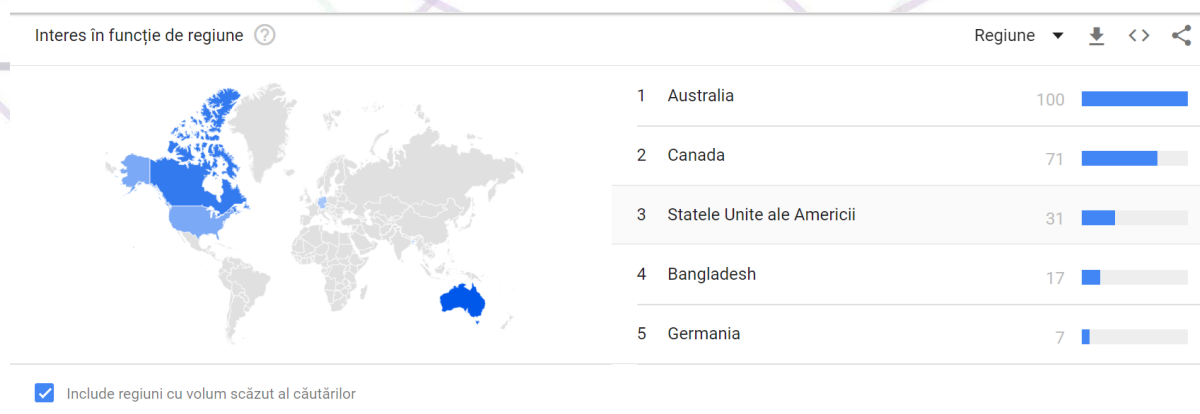
Pornind de la informațiile oferite de platforma Google Trends, evoluția căutării termenilor asociați cu „micro-credential”s au evoluat după cum se vede în figura de mai jos. Nivelul de interes de-a lungul unei perioade este redat în acest grafic pornind de la punctaj 0, care indică lipsa de date suficiente disponibile pentru termenul considerat, valoarea 100 reprezintă popularitatea maximă a termenului, în timp ce valoarea 50 arată că popularitatea este la nivelul a jumătate față de cea maximă înregistrată. Numerele reprezintă interesul de căutare asociat punctului cel mai înalt din diagramă, pentru regiunea și momentul specificat. Pentru figura de mai jos, au fost selectate căutările pentru „micro-credentials” din toate regiunile din lume, din 2004 până în prezent.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Figură 1: Evoluție număr căutări pentru termenul „micro-credentials” în perioada 2004-prezent

Figura de mai jos reflectă interesul față de termenul „micro-credentials” în perioada 2004-prezent, după regiune, considerând faptul că valorile sunt calculate pe o scară de la 0 la 100, unde 100 este valoarea atribuită locației cu cea mai mare popularitate ca parte din numărul total de căutări din locația respectivă, iar valoarea 50 indică o locație cu jumătate din popularitatea primei. Valoarea 0 indică o locație în care nu sunt disponibile suficiente date pentru acest termen.

Figură 2: Interes față de termenul „micro-credentials” în perioada 2004-prezent, după regiune

Pentru evidențierea principalelor subiecte conexe căutate de utilizatorii motorului de căutare Google în raport cu termenul „micro-credentials” se constată că cele mai populare asocieri sunt cu termeni precum cei notați în tabelul de mai jos. Interpretarea valorilor sau categoriilor se face cunoscând următoarele: pentru elementele marcate ca „Cele mai populare”, valoarea este redată pe o scară relativă, unde subiectul căutat cel mai frecvent are 100 de puncte, subiectul căutat cu jumătate din frecvența celui dintâi are 50 de puncte și așa mai departe. Rezultatele marcate cu „Creștere masivă”

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

au înregistrat o creștere aproape imposibil de măsurat, cel mai probabil din cauză că subiectele sunt noi și anterior se înregistrau puține căutări pentru ele (sau deloc).

CELE MAI POPULARE	Valoare	Categorie
Credential	100	Creștere masivă
Educație	11	Creștere masivă
Insignă	10	Creștere masivă
Universitate	9	Creștere masivă
Învățare	7	Creștere masivă
Digital badge	7	Creștere masivă
Curs	6	Creștere masivă
Învățător	5	Creștere masivă
Formare	5	Creștere masivă
Învățământ superior	4	Creștere masivă
Digital Promise	4	Creștere masivă
Uniunea Europeană	4	Creștere masivă
Colegiu	4	Creștere masivă
Profesionist	3	Creștere masivă
Abilitate	3	Creștere masivă
Noua Zeelandă	3	Creștere masivă
Ontario	3	Creștere masivă
New Zealand Qualifications Authority	3	Creștere masivă
Formare profesională	3	Creștere masivă
Competență	2	Creștere masivă
National Education Association	2	Creștere masivă
Reddit	2	Creștere masivă
Diplomă de licență	2	Creștere masivă
Strategie	2	Creștere masivă
Studii universitare de masterat	2	Creștere masivă

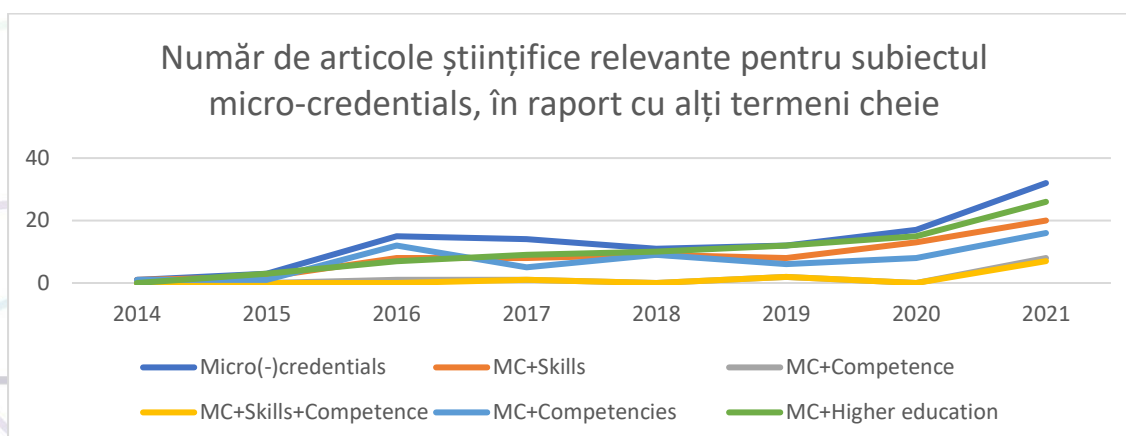
Tabel 1 : Asocieri căutare termeni relevanți pentru „micro-credentials”

Pentru a doua dimensiune a studiului literaturii, am realizat analiza surselor primare de date privind politicile publice în domeniul învățării pe tot parcursul vieții care face referire la micro-certificări sau echivalent. Principalul document de referință este Propunerea Comisiei Europene de Recomandare din partea Consiliului cu privire la Micro-Credentials, precum și documentele ce au stat la baza acesteia, în acord cu multiplele consultări realizate de Comisia Europeană pe tema contribuției “micro-credentials” la învățământul superior. În plan național, au fost revizuite aparițiile termenului în raport cu învățământul superior.

Pentru a treia dimensiune a studiului literaturii, am analizat sursele secundare de date privind micro-certificările în articole publicate în jurnale indexate în baze internaționale de date, am realizat o integrare a recenziei sistematice a literaturii, obținând următoarele rezultate:

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- 34 articole pentru termen cheie „microcredentials” în scopus.com :
 - o 6 articole în 2016
 - o 7 articole în 2017
 - o 3 articole în 2018
 - o 3 articole în 2019
 - o 8 articole în 2020
 - o 7 articole în 2021
- 21 articole pentru „microcredentials” + „skills” (între 2016-2021)
- 3 articole pentru „microcredentials” + „skills” + „competence” (în 2021)
- 7 articole pentru „microcredentials” + „certification” (2016-2021)
- 71 articole pentru termen cheie „micro-credentials” în scopus.com (2014-2021)
- 50 articole pentru „micro-credentials” + „skills” (2014-2021, cu 16 articole în 2021)
- 7 articole pentru „micro-credentials” + „skills” + „competence” (2021)
- 6 articole pentru „micro-credentials” + „certification” (2014-2021)

Figură 3: Număr de articole științifice relevante pentru subiectul micro-credentials, în raport cu alți termeni cheie

În etapa de realizare a cercetării în teren, pe baza ghidului de interviu, am urmărit :

1. Analiza schematică a discursului privind micro-certificările prin interviuri semistructurate cu persoane care se identifică drept stakeholders ai procesului de adoptare/ utilizare a micro-certificărilor;
2. Analiza momentului în care se află procesul de adoptare a micro-certificărilor în raport cu scala de măsură a maturității *tehnologice* a procesului (Technology Readiness Level), respectiv a maturității *societale* a procesului (Societal Readiness Level). Acest subiect a fost urmărit transversal, calitativ, nestructurat prin contribuția intervievaților la secțiunea 4 - Arii de politică publică și stakeholderi, pentru a reliefa posibile recomandări pentru creșterea maturității politicilor publice în domeniu (Policy Readiness Level).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Context internațional, european și național privind micro-certificările în învățământul superior

După cum se exprimă în Raportul final „O abordare europeană a micro-certificărilor – Rezultatele Grupului de Consultare pentru Învățământul Superior Micro-Certificări” (decembrie 2020), cererea de opțiuni de programe scurte de învățare, respectiv recunoașterea și validarea acestora este în creștere în continuare ca instrument pentru o redresare durabilă în contextul crizei COVID-19. De la începutul crizei COVID-19, a existat o creștere fără precedent a cererii pentru învățarea online, inclusiv pentru cursuri scurte, personalizate.

Micro-certificările permit o dobândire țintită a abilităților și competențelor, fără a înlocui calificările tradiționale. În 2019, UE a depășit ținta de 40% de studii terțiare în majoritatea țărilor UE (cel puțin pentru femei, dar nu pentru bărbați). Cu toate acestea, cunoștințele și competențele dobândite prin educația și formarea formală trebuie adaptate unei societăți care este în proces de schimbare rapidă. În acest context, micro-certificările pot oferi calitate superioară educație și formare inovatoare, sesiuni de formare centrate pe cursanți.

Într-un astfel de context există o nevoie din ce în ce mai mare de o înțelegere comună a definiției micro-certificărilor, corelate cu o abordare coerentă față de programele de studiu deschise și flexibile, oferind EHEA și SEE instrumentele pentru tranziția dublă cu accent pe standardele de dezvoltare durabilă (UNSDG, 2015).

În general, propunerea Comisiei Europene de Recomandare a Consiliului privind micro-certificările (European Commission, 2021) va contribui la implementarea Principiilor 1 și 4 din Pilonul European al Drepturilor Sociale (European Commission) prin lărgirea oportunităților de învățare pentru toți și prin facilitarea unor căi de învățare mai flexibile de-a lungul vieții, precum și prin sprijinirea dreptului la asistență în timp util și adaptată pentru îmbunătățirea perspectivelor de angajare sau de angajare pe cont propriu, inclusiv dreptul de a primi sprijin pentru formare și recalificare. Micro-certificările pot fi, de asemenea, utilizate ca parte a măsurilor specifice pentru a sprijini incluziunea și a facilita accesul la educație și formare și la oportunități de carieră pentru o gamă mai largă de cursanți. Această gamă mai largă de cursanți include grupuri dezavantajate și vulnerabile (cum ar fi persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă, persoanele slab calificate/calificate, minoritățile, persoanele cu origini migrante, refugiații și persoanele cu mai puține oportunități din cauza locației lor geografice și/sau a contextului social sau situației economice vulnerabile). Micro-certificările pot fi, de asemenea, utilizate în moduri specifice pentru a aborda provocările din cadrul sistemelor de educație și formare și ale piețelor muncii, inclusiv de gen și alte stereotipuri discriminatorii (de exemplu, în ceea ce privește opțiunile de studiu și în cadrul practicilor și materialelor educaționale), pentru a sprijini tranziția de la școală la viața activă profesională.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Micro-certificările din perspectiva adaptărilor din structura Universităților Europene

Prin analiza schematică a discursului privind micro-certificările, utilizând interviuri semistructurate cu persoane care se identifică drept stakeholders ai procesului de adoptare/ utilizare a micro-certificărilor, am identificat un grad ridicat de interacțiune cu termenul în contextul integrării acestuia în activitățile și strategiile Alianțelor de Universități Europene. Termenul a fost asociat în mod semnificativ pozitiv ca familiar, inclusiv din perspectiva sensului și conținutului său, atunci când a fost adresat în limba engleză, i.e. „micro-credentials”. În raport cu potențiala traducere și utilizare a termenului în limba română, respondenții au prezentat alternativ opțiuni precum „microcredite”, „microcredențiale”, „microcertificări” sau „micro-acreditări”. În ceea ce privește autoevaluarea respondenților cu privire la măsura în care apreciază cunoașterea sensului și semnificației termenului, aceasta a variat între mediu și avansat, fiecare respondent accentuând cadrul încă vag al conectării termenului la politicile actuale din Spațiul European al Învățământului Superior (SEIS), respectiv din Statele Membre UE din care fac parte.

Majoritatea respondenților au apreciat că din perspectiva apartenenței lor la Alianțe de Universități Europene sunt implicați direct sau indirect în acțiuni ce presupun implementarea micro-certificărilor, fie sub aspectul conținutului programelor de formare, fie în ceea ce privește asigurarea calității și integrarea respectivelor programe de formare în strategia academică a Instituțiilor de Învățământ Superior considerate. O altă categorie de participanți la interviurile semi-structurate a fost constituită din echipe care asigură cadrul tehnic în care programele de tip micro-certificări sunt conectate la pachetele de lucru privind tehnologiile de predare, programele de mobilitate fizică/virtuală, generarea de certificate digitale, respectiv corelarea cu metodologiile de cercetare și știință deschisă (“open science”).

Din perspectiva maturității tehnologice a proceselor asociate micro-certificărilor, au fost identificate soluții mature din punct de vedere tehnologic pentru acordarea de „digital badges” la finalizarea programelor de formare ce conduc la acordarea de micro-certificări. Acest grad ridicat de maturitate tehnologică privind soluțiile de certificare (digitală) a competențelor obținute prin programe scurte de formare trebuie corelată cu (1) o creștere a ofertei de programe de tip „micro-certificări” la nivelul SEIS, care să răspundă nevoilor cursanților, pe de o parte, respectiv nevoilor existente pe piața forței de muncă, pe de altă parte, și (2) cu crearea cadrului de reglementare prin care programele de micro-certificări să beneficieze de integrare reală în politicile educaționale privind învățământul superior, ca alternativă flexibilă la programele de studiu de lungă durată, în acord cu recomandările Consiliului Uniunii Europene cu privire la competențele cheie pentru învățare pe tot parcursul vieții. Cu alte cuvinte, este necesar ca nivelul ridicat de maturitate tehnologică (technology readiness level) a soluțiilor de emisie a micro-certificărilor să îi corespundă acțiunii concrete pentru creșterea gradului de maturitate societală (societal readiness level) a acestor forme de învățământ superior. Acest lucru ar trebui să fie simultan cu crearea și armonizarea cadrului de reglementare european cu cadrele de reglementare din Statele Membre (policy readiness level).

Împreună cu participanții la interviurile semistructurate, în registrul acceptanței societale a programelor de formare care generează micro-certificări, au fost dezbătute și percepțiile comune,

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

eronate, asupra subiectului, așa cum au fost acestea identificate anterior în 14.07.2020 la Brussels de către Peter van der Hijden.

1) „Micro-certificările conduc la fragmentarea învățării”

Un prim scenariu este acela în care majoritatea cursanților vor alege micro-certificări conectate de domeniul lor principal de interes academic sau profesional, caz în care opus fragmentării, utilizarea micro-certificărilor ar conduce la implementarea autentică a principiilor de învățare pe tot parcursul vieții, în acord cu noțiunea de „upskilling”. Se remarcă în acest context rolul important al consilierilor pentru orientare în carieră care fac parte din instituțiile de învățământ superior, precum și externi, cu misiunea de a îndruma și susține cursanții în a-și compune pachete coerente de micro-certificări, stivuibile, într-o abordare pe termen lung a propriului parcurs profesional.

Sarcinile complexe, atât profesionale, cât și academice, vor continua să justifice necesitatea co-existenței programelor de studiu de lungă durată (e.g. pentru obținerea unor competențe profesionale generale în acord cu programul de studiu urmat) cu programele de studiu de tip micro-certificări, care vor răspunde unor nevoi concrete de specializare sau certificare.

Ca exemplu, se remarcă modul în care sunt constituite programele educaționale certificate de Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT), care se referă la programe de studii masterale sau doctorale ce formează competențe de creativitate, inovare, antreprenoriat, cercetare și leadership, fiind în același timp centrate pe una dintre temele prioritare ale Comunităților de Inovare și Cunoaștere (KICs) din cadrul EIT, i.e. Climă, Digital, Sănătate, Inovații în energie, Materii prime, Hrană, Producție manufacturieră, Mobilitate urbană. Între criteriile de calitate pentru acordarea de certificare EIT, se evaluează ca programele de studiu ce fac obiectul certificării (1) să ofere educație robustă în domeniul antreprenoriatului, (2) să integreze curriculum inovativă, puternic axate pe componenta de învățare practică, (3) să integreze mobilitate internațională și inter-organizațională, alături de promovarea dimensiunii europene și a deschiderii globale, precum și (4) să acționeze în zone de politici de accesibilizare și a strategiei comune de diseminare (European Institute of Innovation and Technology, 2022).

În ceea ce privește rezultatele învățării pentru programele de studiu certificate EIT, au fost create pentru a servi misiunii de asigurare a calității programelor de formare EIT, pentru a modela societăți sustenabile bazate pe valori etice și umane. Au fost astfel definite șase rezultate generale ale învățării pentru programele certificate EIT, pentru fiecare dintre acestea fiind definiți descriptori pentru nivelul de studiu masteral, respectiv doctoral, după cum urmează (European Institute of Innovation and Technology, 2022):

1. Competențe și abilități antreprenoriale (EIT OLO 1);
2. Competențe și abilități de inovare (EIT OLO 2);
3. Competențe și abilități creative (EIT OLO 3);
4. Competențe și abilități interculturale (EIT OLO 4);
5. Competențe pentru sustenabilitate și formularea de judecăți de valoare (EIT OLO 5);
6. Competențe și abilități de leadership (EIT OLO 6).

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Rezultatele învățării definite de Institutul European de Inovare și Tehnologie și Comunitățile de Inovare sunt supuse armonizării constante în raport cu standardele europene de cooperare pentru învățământ superior și cercetare. Totodată, rezultatele învățării definite pentru programele certificate EIT sunt complementare cu rezultatele învățării definite în Cadrul European al Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior. Se așteaptă ca pentru programele de studiu de lungă durată sau chiar modulele certificate de EIT să fie definite rezultate ale învățării mai specifice față de cele generale EIT OLO, în conexiune cu formele de evaluare, respectiv cu activitățile de predare și învățare considerate în cadrul respectivelor programe.

Complementar cu programele de studiu de lungă durată certificate de Institutul European de Inovare și Tehnologie, EIT a lansat în 2021 apelul pilot pentru inițiativa de dezvoltare a capacității instituționale a Instituțiilor de Învățământ Superior în materie de inovare și antreprenariat (Inițiativa EIT HEI) (EIT Raw Materials, 2022). În cadrul acestui apel, 7 Universități din România au fost implicate în proiecte care să accelereze transferul de bune practici și dezvoltarea capacității de inovare și antreprenariat, printr-o serie de activități și pachete de lucru ce includ și dezvoltarea de programe educaționale de scurtă durată pentru formare de competențe în domeniul antreprenoriatului, atât în rândul studenților, cât și în rândul personalului academic, respectiv administrativ. Asistăm astfel la o sistematizare a programelor de scurtă/lungă durată care formează competențe (e.g. de antreprenariat și inovare) în rândul studenților non-tradiționali (e.g. personal academic, personal administrativ din Instituții de Învățământ Superior), în contextul învățării pe tot parcursul vieții.

Se apreciază de către respondenții implicați în cercetarea de teren că, în paralel cu programele complete de studii de lungă durată (e.g. licență, masterat, doctorat), se creează premisele pentru dezvoltarea de programe flexibile compuse din serii de micro-certificări, stivuibile pentru a crea specializarea/ certificarea/ acreditarea în domenii de nișă. Programele complete, de exemplu, licența și masterul, vor rămâne „punctul de referință” (cel puțin pentru o vreme) și opțiunea preferată pentru absolvenții de școală secundară și tinerii absolvenți. A fi parte a unei comunități de studenți în campus pe o perioadă mai lungă de timp este o experiență foarte valoroasă și formativă.

În materie de reskilling sau upskilling, însă, majoritatea covârșitoare (90%) a adulților au nevoie de cursuri mai scurte (micro sau chiar nano-certificări) pentru a-și actualiza și a îmbunătăți competențele, pentru a-și spori angajabilitatea în domenii de nișă sau pentru dezvoltarea personală.

În general, considerând contextul de învățare pe tot parcursul vieții, este recomandat să se diversifice competențele. Îmbinarea diferitelor seturi de competențe (în raport cu domeniul profesional considerat, alături de competențe transversale, precum și competențe specifice STEM, respectiv SSH) contribuie la versatilitatea, adaptabilitatea și deschiderea de noi orizonturi pentru cursant, care prezintă astfel și grad mai ridicat de reziliență în raport cu schimbările inevitabile pe piața muncii.

2) „Micro-certificările înseamnă calitate scăzută”

Contrar așteptării privind calitatea mai redusă a micro-certificărilor, pe motiv că nu sunt integrate într-un program de studiu de lungă durată supus acreditării, există premise pentru a integra asigurarea calității micro-certificărilor în cadrul de referință pentru acreditarea programelor de studiu din

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Învățământul superior, ceea ce ar transfera nivelul de încredere al studenților și stakeholderilor și către micro-certificări. În raport cu conținuturile micro-certificărilor, se apreciază ca acestea să aibă un nivel ridicat de calitate, deoarece proiectarea micro-acreditărilor (în mare parte online, interactive, publice, de sine stătătoare) necesită, prin definiție, mai mult efort și atenție din partea educatorilor decât proiectarea unor unități de program obișnuit. Un alt argument în această direcție este și faptul că piața micro-certificărilor este o piață globală, în care studentul poate accesa programe inclusiv de la distanță. Această ofertă globală determină o selecție naturală a programelor de formare care răspund într-o mai mare măsură necesităților cursanților și ale pieței muncii.

Micro-certificările ar trebui să fie supuse asigurării calității în raport cu aceleași standarde de calitate ca orice alt tip de furnizare: furnizorii (universitățile etc.) gestionează procesele interne de asigurare a calității și agențiile de acreditare efectuează activitățile externe, adică includ furnizarea de micro-certificări în reevaluarea periodică a instituțiilor și programelor de studiu. De asemenea, agențiile pot evalua furnizarea de micro-certificări de către furnizorii netradiționali de educație și formare, precum companiile (e.g. Microsoft) sau ONG-urile (e.g. Crucea Roșie).

Creșterea acceptanței societale cu privire la micro-certificări se remarcă atât la nivelul studenților, cât și a altor categorii de stakeholderi, precum alți furnizori de educație și formare, angajatori, asociații profesionale. Universitățile, de exemplu, aprobă calitatea micro-certificărilor oferite de terți printr-o abordare individuală a fiecărui caz distinct, spre exemplu prin includerea sau recunoașterea respectivelor experiențe de învățare în programele lor de studii (cu sau fără acordarea de credite transferabile), după cum este cazul perioadelor de mobilitate Erasmus, cazul internship-urilor, al cercetării de teren, al experienței de laborator sau chiar a stagiilor de practică.

Un set util de „Principii de asigurare a calității pentru calificări” este enumerat în anexa IV la Recomandarea Consiliului din 2017 privind EQF. În învățământul superior, inclusiv cu privire la micro-certificări, sunt aplicabile standardele europene și orientările pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG). Alături de acestea, standardele naționale, sectoriale și instituționale ENQA și EADTU oferă îndrumări utile cu privire la asigurarea calității în programe de studiu furnizate la distanță (online) și formele de evaluare care asigură obținerea reală a competențelor urmărite prin programele de studiu în cauză.

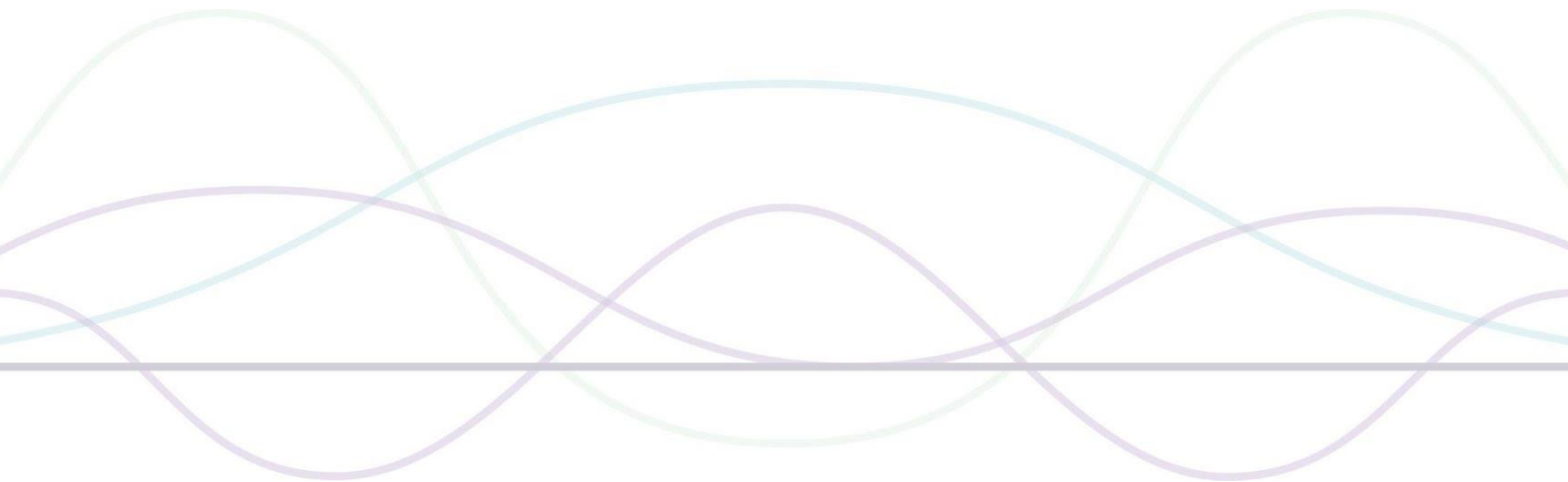
3) „Micro-certificările pot crea premise pentru fraudă în învățământul superior”

Universitățile experimentează noi tipuri de evaluare (deschisă, colectivă), atât pentru a atenua fraudă, cât și din motive pedagogice. Se lucrează constant și continuu la inovații în materie de supraveghere a proceselor de evaluare și asigurare a calității în învățământul superior, inclusiv folosind inteligența artificială. Alături de crearea unor centre regionale de evaluare bine securizate, tehnologiile digitale care sunt utilizate în procesul de acordare a badge-urilor digitale la finalizarea programelor de formare de tip micro-certificări integrează fluxuri de acreditare cu semnături digitale și soluții blockchain, ceea ce contribuie semnificativ la reducerea fraudei și, implicit, la creșterea nivelului de încredere asociat micro-certificărilor. Mai mult decât atât, la nivel european, se remarcă și integrarea micro-certificărilor semnate digital în noua versiune a Europass, care contribuie la creșterea transparenței în privința certificărilor obținute pe parcursul formării continue.

15

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

4) „Micro-certificările se referă doar la educație și formare continuă”

Micro-certificările, ca programe de studiu de sine stătătoare sau ca set de micro-certificări stivuibile, reprezintă o formă de inovare didactică și pedagogică relevantă atât pentru educație și formare continuă, cât și pentru a accesibiliza învățământul superior pentru categoriile sociale care ar întâmpina dificultăți în a urma un program de studiu de lungă durată în forma tradițională. Pachetele de micro-certificări complementare vizează conectarea unui element de cunoaștere atât la elemente anterioare, cât și la elemente ulterioare de învățare. Această conectare se poate realiza, prin definirea unui set de cunoștințe și deprinderi necesare a fi achiziționate anterior parcurgerii programului de formare în cauză (denumite colocvial prerechizite, iar pentru scopurile acestui document numite „precondiții”), respectiv ce se pot achiziționa ulterior (denumite în continuare „postcondiții”). Aceste micro-certificări complementare pot acționa ca alternativă la programele de studiu de lungă durată, prin care se certifică dobândirea unui corpus de cunoaștere și competențe într-un domeniu profesional. Astfel, micro-certificările sunt relevante pentru cursanți în toate etapele vieții, putând fi situate la orice nivel al Cadrului european al calificărilor (EQF). Cu toate acestea, în raport cu utilizarea micro-certificărilor ca parte din sistemul de învățământ post-secundar, este apreciat că micro-certificările pot corespunde nivelelor de EQF 5+.

De asemenea, micro-certificările pot fi abordate ca programe de formare de sine stătătoare sau parte din/ completare la programele obișnuite de studiu. Găzduirea de programe de formare care conduc la obținerea de micro-certificări în universități reprezintă o direcție a Inițiativei Universității Europene, iar acceptanța societală pentru acest tip de programe de formare tinde să crească pe fondul creșterii cererii și ofertei de programe sau module de studiu livrate (exclusiv) online, în contextul perioadei pandemice generate de SARS Cov-2. Motivația studenților (tradiționali sau nu) pentru a urma programe de studiu care conduc la obținerea de micro-certificări poate rezida în dorința de perfecționare profesională (upskilling), de identificarea de noi nuanțe în propriul parcurs profesional sau chiar de reconversie profesională prin programe țintite în raport cu nevoile reale pe piața capitalului uman.

5) „Micro-certificările înseamnă dobândirea de competențe, fără a acorda atenție deosebită timpului de învățare”

Competențele dobândite sunt într-adevăr focusul programelor de micro-certificări, însă timpul de învățare este o dimensiune importantă a procesului, din următoarele trei motive:

a) **Volumul:** timpul este o indicație (un proxy teoretic) al volumului de învățare realizat. Dozarea adecvată a volumului de învățare în intervalul de timp considerat este un diferențiator important între diferitele opțiuni de formare, contribuind totodată la armonizarea cadrului de recunoaștere și portabilitate a micro-certificărilor.

b) **Protecția cursanților:** Într-o logică a cursanților ca și consumatori ai serviciilor de educație și formare, aceștia au dreptul de a ști care este intervalul de timp așteptat pentru a finaliza un curs, care este așteptarea privind numărul de ore alocate diferitelor module ce compun programul de studiu ales, respectiv temporizarea formei de evaluare pentru certificarea obținerii competențelor vizate. Acesta

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

este timpul noțional de care ar avea nevoie un student mediu cu normă întreagă. Fiecare individ are, însă, un parcurs unic, care îi poate facilita/ încetini acumularea de cunoaștere în intervalul de timp considerat, situație în care, în raport cu experiențe anterioare, studentul va putea aprecia care este efortul suplimentar/diminuat pe care va trebui să îl depună pentru obținerea nivelului dezirabil de competențe asociate programului de studiu urmat.

c) **Îndrumare din partea profesorului:** Estimarea timpului de învățare îi ajută pe organizatorii programelor de formare (inclusiv programelor care generează micro-certificări, precum decani, directori de programe de studiu, profesori, colaboratori și alți formatori) să planifice activitățile cursului și să evite programele de învățământ supraîncărcate sau subîncărcate.

Sistemul de acumulare de credite de studiu transferabile, ECTS, utilizat pe scară largă la nivelul Spațiului European al Învățământului Superior, se bazează exact pe acest timp noțional de care ar avea nevoie un student mediu cu normă întreagă pentru a atinge anumite competențe (rezultate ale învățării). Creditele ECTS au un format bine testat și general cunoscut: un credit ECTS corespunde unui număr de 25-30 de ore de învățare (inclusiv studiu individual și perioada de evaluare). ECTS a fost conceput inițial pentru studenții Erasmus și este acum utilizat în învățământul superior din Spațiul European al Învățământului Superior, atât pentru studenții cu perioade de mobilitate internațională, cât și pentru cei care nu desfășoară programe de mobilitate.

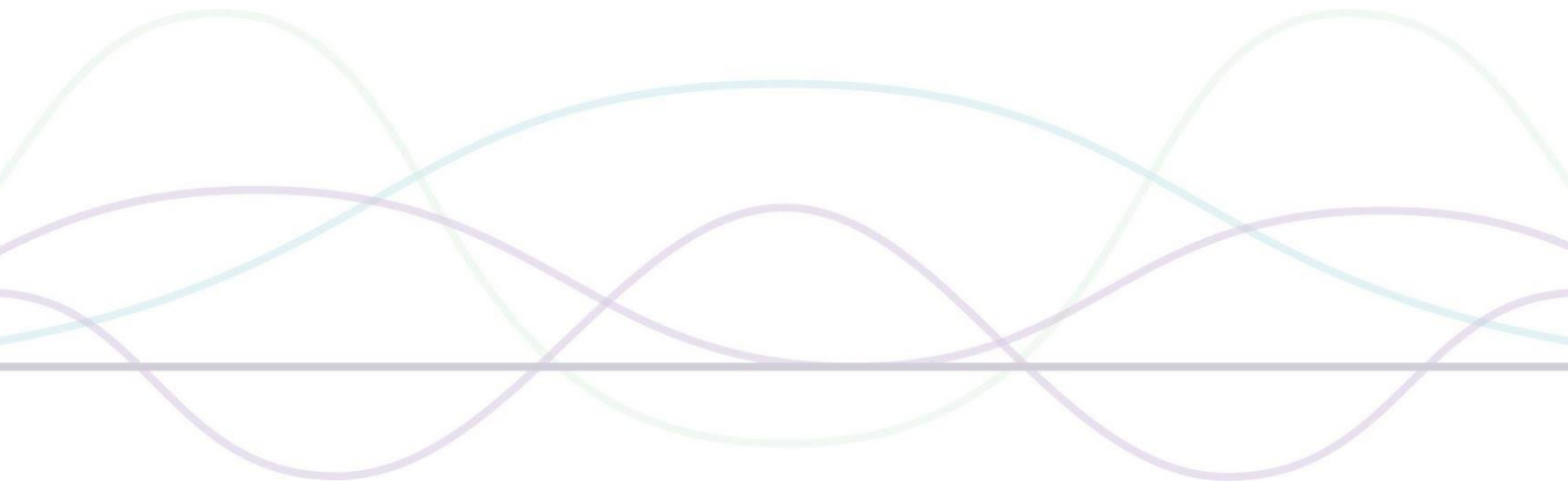
Utilizarea ECTS nu este neapărat limitată la programe complete din învățământul superior. ECTS poate fi aplicat la nivelul tuturor tipurilor și nivelurilor de învățare, fie aceasta de lungă sau scurtă durată, generală, profesională (VET) sau învățământ superior, respectiv învățare continuă, pe tot parcursul vieții. În acest context, apreciem că nu este necesară utilizarea de sisteme alternative de creditare sau „echivalente” (cum ar fi ECVET).

Este important de reținut că sistemele de creditare precum ECTS reprezintă instrumente de informare pentru facilitarea recunoașterii și portabilității creditelor, individuale sau acumulate sub forma de pachete de credite. Acestea nu garantează automat recunoașterea, deciziile de recunoaștere fiind luate de organizații responsabile și competente, precum universități (pentru studii suplimentare), ministere și organisme profesionale (pentru licență) și angajatori (pentru muncă). Acordurile dintre autoritățile competente pot facilita și accelera deciziile de recunoaștere (și acumulare) și le pot face (semi) automate în anumite sectoare sau regiuni (așa cum este pilotat de unele dintre Alianțele Universitare Europene în cadrul Inițiativei Universității Europene).

În raport cu cadrul referențial comun, prin „Propunerea Comisiei Europene pentru o recomandare a Consiliului pentru o abordare europeană cu privire la micro-certificări pentru învățare pe tot parcursul vieții” și documentele care au fundamentat propunerea, intervalul de credite ECTS în care se poate încadra un program de micro-certificare este între 1 și 59. În practică, este de așteptat, însă, ca majoritatea micro-certificărilor să aibă volume de învățare ce corespund unui număr de 1 până la 15 credite ECTS (European project MICROBOL, 2022). Experiența de învățare care corespunde unui volum mai mic decât 1 ECTS este denumită comun nano-învățare, care, în anumite condiții, poate conduce la obținerea de nano-certificări.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Definiții. Principii. Elemente pentru credibilitatea micro-certificărilor

În Comunicarea privind realizarea unui spațiu european al educației până în 2025 (European Commission) (septembrie 2020), Comisia a anunțat o propunere de recomandare a Consiliului pentru a sprijini construirea încrederii în micro-acreditări în Europa. Comunicarea spunea că recomandarea ar urma să asigure că toți pașii necesari pentru micro-acreditări să fie puși în aplicare până în 2025. Prin urmare, o acțiune privind o abordare europeană a micro-acreditărilor este inclusă în programul de lucru 2021 al Comisiei (European Commission) sub titlul ambiției „Promovarea modului nostru european de viață” (European Commission, p. 8). Propunerea de recomandare a Consiliului privind micro-certificările va fi prezentată împreună cu propunerea Comisiei de recomandare a Consiliului privind conturile individuale de învățare.

În Europa, oamenii trebuie să-și actualizeze continuu cunoștințele, abilitățile și competențele pentru a umple decalajul dintre educația și formarea lor și cerințele unei piețe a muncii în schimbare rapidă.

Criza COVID-19 a condus la o creștere rapidă a cererii de oportunități de învățare scurte și personalizate (Cedefop). Această cerere pentru noi forme de învățare a condus la o creștere corespunzătoare a interesului pentru ‘micro-credentials’ care certifică rezultatele acestor mici experiențe de învățare.

Se așteaptă că această cerere va continua în timpul redresării după pandemie și în anii următori. Tranzițiile ecologice și digitale, facilitate de programul de finanțare Next Generation UE, au creat, de asemenea, o nouă cerere din partea cursanților, lucrătorilor și solicitanților de locuri de muncă care doresc să își perfecționeze competențele (upskill) și să se recalifice (reskill). Acești cursanți, angajați și persoane aflate în căutarea unui loc de muncă doresc să-și asigure capacitatea de angajare și progresul în carieră. De asemenea, doresc să acceseze studii suplimentare și să învețe pentru propria lor dezvoltare personală.

Oportunitățile de învățare cu un volum mai mic decât pentru calificările tradiționale sunt dezvoltate rapid în Europa și în lume de către o mare varietate de furnizori publici și privați, ca răspuns la cererea de forme de educație și formare mai flexibile, centrate pe cursant. O astfel de educație și formare pe tot parcursul vieții are loc în diferite contexte (la serviciu, acasă, în rândul persoanelor care lucrează deja și în rândul celor care nu lucrează în prezent (OECD, 2021)). Micro-certificările permit dobândirea și recunoașterea flexibilă și direcționată a cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor pentru a răspunde nevoilor noi și emergente din societate și pe piața muncii. Important este că micro-certificările nu înlocuiesc calificările tradiționale. În schimb, ele pot completa calificările tradiționale și pot servi drept o oportunitate de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți. Având în vedere flexibilitatea lor, micro-certificările pot fi concepute și furnizate de o varietate de furnizori în mai multe medii diferite de învățare formale, non-formale și informale.

Până la finele anului 2021, nu a existat o definiție comună a micro-certificărilor și încă persistă o lipsă de standarde care să le descrie și să le recunoască. Acest lucru provoacă îngrijorări cu privire la valoarea, calitatea, recunoașterea, transparența și „portabilitatea” acestora (portabilitatea între și în cadrul sectoarelor educației și formării, portabilitatea pe piața muncii și portabilitatea între țări)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

(European Commission, 2020). Acest lucru limitează încrederea, înțelegerea, acceptarea și adoptarea pe scară largă, ceea ce, la rândul său, limitează potențialul micro-certificărilor de a sprijini învățarea (continuă) personalizată și parcursul profesional flexibil.

O primă definiție acceptată la scară largă, în plan european, este cea conform căreia micro-certificările sunt certificări ale unor volume reduse de învățare (European project MICROBOL, 2022), al căror scop este de a oferi cursanților cunoștințe, abilități și competențe specifice (în context de responsabilitate și autonomie), prin care să răspundă nevoilor societale, personale, culturale sau ale pieței muncii.

Percepute ca elemente centrale în cadrul Inițiativei Universității Europene, micro-certificările sunt considerate de specialiștii în științele educației din Alianțele de Universități Europene nu doar drept reper metodologic, ci o cale de a integra în învățământul superior pentru cursanții care nu și-ar putea lua angajamentul pentru cursuri tradiționale organizate și livrate în cadrul programelor de studiu de lungă durată. Menite să contribuie la dezvoltarea socială, economică și politică, există percepții conform cărora micro-certificările vor acționa ca și catalizator al unei mișcări revoluționare în învățământul superior, având ca misiune contribuția la identificarea locului potrivit în lume pentru fiecare dintre cetățenii Europei (Bruschi, 2022).

În corelație cu Agenda pentru competențe în Europa (Uniunea Europeană, 2020), micro-certificările pot aduce un plus de continuitate între învățământul secundar (școală), învățământ superior și piața forței de muncă. Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) evidențiază rolul esențial al învățământului superior pentru a susține învățarea pe tot parcursul vieții, explorând conceptul de micro-certificări ca opțiune de creștere a oportunităților de învățare, prin (a) învățare modulară și flexibilă, respectiv (b) parcursuri educaționale flexibile, centrate pe cursant (Consiliul Uniunii Europene, 2021). Adaptarea programelor de formare la nevoile cursanților atât din perspectiva flexibilității în timp (cursuri de lungă/scurtă durată, alegerea momentului în care cursanții pot accesa informația), cât și din perspectiva modului în care cursanții iau parte la formare (față în față/ virtual/ hibrid, sincron/asincron) și a modului în care accesează informația, sunt consecințe intrinseci utilizării micro-certificărilor ca formă de accesibilizare a educației și formării pentru învățare pe tot parcursul vieții. Totodată, este de remarcat faptul că deși micro-certificările se obțin în urma unor programe de formare de durată mai redusă, acestea au un nivel mai ridicat de specializare și pot fi puse în contextul demersurilor mai mature de recunoaștere a învățării anterioare, pentru echivalarea/recunoașterea/dobândirea unor certificări pentru competențe obținute în urma unor experiențe de educație non-formală sau informală.

Discuția despre micro-certificări aduce însă în primplan și subiectul micro-predării și micro-învățării. Dacă micro-predarea este un demers mai matur, integrat încă din anii 1960 în programele de formare a personalului didactic pentru simularea unor situații de predare cât mai apropiate de cele reale (Cooper & Allen, 1970), conceptul de micro-învățare este încă relativ volatil, asimilat în sens larg flexibilității procesului de învățare, adesea mediat de mijloace electronice/ digitale, conducând cel mai frecvent la asocierea cu forme de învățare asincronă. Micro-predarea și micro-învățarea pot face parte din metodele utilizate în livrarea de programe de educație și formare în urma cărora se obțin micro-

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

certificări, fără a însemna că micro-certificările se obțin exclusiv ca urmare a unor succesiuni de experiențe de micro-predare, cărora le-ar corespunde succesiuni de experiențe de micro-învățare.

În contextul discuției despre fragmentarea învățării prin programe de conduc la obținerea de micro-certificări, putem adresa fragmentarea din perspectiva surselor de documentare, respectiv din perspectiva învățării. Corelând cu noțiunile de micro-predare și micro-învățare, modulele pot fi organizate ca serii de episoade de învățare, centrate pe sarcini specifice de îndeplinit de către cursant, cu focus profund și eforturi de scurtă durată, care sporesc angajamentul real al cursantului în raport cu unitățile scurte de învățare (Bruschi, 2022).

Propunerea Comisiei Europene pentru o Recomandare a Consiliului Uniunii Europene privind o abordare europeană a micro-certificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională oferă o definiție a micro-certificărilor. Această Recomandare a fost adoptată în iunie 2022. Astfel, **o micro-certificare este definită ca înregistrarea rezultatelor învățării dobândite de un cursant în urma unui volum mic de învățare**. Pentru ca aceste rezultate ale învățării să fie înregistrate ca micro-certificare, ele trebuie să fi fost evaluate în raport cu standarde transparente și clar definite. În materie de input, cursurile care conduc la obținerea de micro-certificări sunt concepute pentru a oferi cursantului cunoștințe, abilități și competențe specifice care răspund la nevoilor sociale, culturale sau nevoilor de pe piața forței de muncă. Micro-certificările sunt deținute de cursant, sunt portabile, iar informațiile despre micro-certificări pot fi partajate la inițiativa cursantului. Micro-certificările pot fi independente, de sine stătătoare, sau combinate în certificări mai mari. Pentru a garanta calitatea procesului de educație și/sau formare care a condus la obținerea de micro-certificări, respectivele programe sunt subiectul mecanismelor interne și externe de asigurare a calității în conformitate cu standardele convenite în relevante sectorului sau domeniului de activitate (Comisia Europeană, 2021). Pentru a asigura portabilitatea și posibilă combinare a micro-certificărilor în certificări mai ample, furnizorii de micro-certificări sunt încurajați să semneze digital și să certifice obținerea micro-certificărilor, inclusiv prin facilitarea depozitării/ stocării acestora în portmonee digitale pe dispozitivele personale ale cursanților sau pe serverele furnizorilor de formare, în registrele naționale de stocare a datelor privind educația studenților, în conexiune cu portalul Europass, secțiunea „Competențele mele” sau în alte medii publice și/sau private, cu condiția respectării principiilor Regulamentului General pentru Protecția Datelor (GDPR). Totodată, în asigurarea portabilității datelor cursanților se recomandă respectarea principiilor adoptate de Rețeaua Declarației de la Groningen și conectarea la Conturile Individuale (Personale) de Învățare. Principiile Declarației de la Groningen vizează libertatea cetățenilor de a consulta și partaja date autentice privind parcursul lor educațional cu oricine doresc, oricând au nevoie și de oriunde s-ar afla. Pentru realizarea acestui deziderat este necesară crearea unui spațiu global de convergență a registrelor digitale de date privind studenții, respectând în egală măsură autonomia națională/ instituțională și diversitatea. Fără a se concentra exclusiv asupra învățământului superior, Declarația de la Groningen își propune să creeze cadrul de consultare și schimb de bune practici pentru realizarea obiectivului de portabilitate digitală a datelor studenților între toate părțile interesate la nivel global, cu focus particular asupra instituțiilor de învățământ superior (The Groningen Declaration Network, 2022).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

În context global, UNESCO propune la începutul anului 2022 o definiție pentru micro-certificări, cu rolul de punct de referință internațional pentru definițiile și accepțiunile actuale și viitoare ale acestora. Pornind de la cele mai frecvent menționate caracteristici ale micro-certificărilor (i.e. certificare, deprinderi necesare sau alte tipuri de credențiale, rezultate și evaluare, standarde și asigurarea calității, scop, durată, proprietate, portabilitate, perspective de partajare, furnizori, securitate și mod de livrare), conform definițiilor existente și a percepției grupului de experți implicați în proces, UNESCO propune următoarea definiție: o micro-certificare este o înregistrare/dovadă/probă a unor rezultate ale învățării țintite, prin care se verifică ceea ce știe, înțelege sau poate face cursantul. Micro-certificarea include un proces de evaluare bazat pe standarde clar definite și este acordată de un furnizor acreditat. Micro-certificarea are valoare de sine stătătoare și poate, totodată, să contribuie sau să completeze alte micro sau macro certificări, inclusiv prin recunoașterea învățării anterioare. Micro-certificarea îndeplinește standardele de asigurare a calității relevante domeniului (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2022).

Cu accent pe (1) competențe, (2) corelare cu cerințele pieței muncii, (3) evaluare adecvată pentru confirmarea obținerii rezultatelor învățării și (4) asigurarea calității, experiența concretă la nivel global indică o varietate de tipuri de programe care oferă micro-certificări, de la MOOCs (massive online open courses), la cursuri pentru care se oferă ecusoane/ certificate digitale de participare, cursuri de scurtă durată, programe de scurtă durată, programe postuniversitare și alte tipuri de colaborări formale/ non-formale/informale cu scop educațional, între furnizori de educație și chiar angajatori sau alte organizații relevante pe piața muncii.

Flexibilitatea fiind o caracteristică importantă a micro-certificărilor, observăm o serie de puncte comune între acestea și cursurile online deschise (MOOCs), precum: digitalizarea (totală sau parțială), modularitatea, adaptarea conținuturilor pentru predare în volume mici. Micro-certificările sunt astfel menite să completeze programele de studiu de lungă durată pentru a facilita învățarea pe tot parcursul vieții și reziliența cetățenilor și a sistemelor de educație la schimbările rapide și frecvente care apar la nivel social și societal, economic, politic și de mediu. Alături de contribuția micro-certificărilor la atingerea țintelor privind adaptarea cetățenilor pentru învățare pe tot parcursul vieții, aceste programe de educație și/sau formare pot fi percepute și ca porți de acces pentru programe de studiu de lungă durată, respectiv ca instrumente de experimentare pentru noi pedagogii și tehnologii didactice.

Considerând caracterul concentrat al micro-certificărilor pe domenii de specializare, aceste programe de formare prezintă un puternic caracter interdisciplinar, în care se regăsesc drept furnizori de cunoaștere atât instituțiile de învățământ superior, cât și angajatori sau alte organizații care contribuie la conținutul programului de formare/educație. Dacă în Statele Unite ale Americii și America de Nord, în sens larg, observăm că angajatorii și platformele de cursuri online deschise (MOOCs) devin principalii furnizori de micro-certificări, în Spațiul European al Învățământului Superior instituțiile de învățământ superior rămân atât motoare ale inovației, cât și principalii furnizori de micro-certificări.

Fără a fi un concept nou, micro-certificarea își găsește acum un nou loc în contextul nevoii de compatibilizare și portabilitate, ceea ce a contribuit la creșterea interesului pentru subiectul asigurării

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

calității și pentru recunoașterea învățării anterioare, dobândite în context non-formal sau informal. În acord cu principiul autonomiei instituțiilor de învățământ superior, este important ca legislația actualizată să respecte libertatea universităților de a oferi sau nu programe de micro-certificări. Totodată, se face distincție între micro-certificări purtătoare de credite (ECTS) sau nu, respectiv între micro-certificări livrate ca (1) module distincte, (2) parte dintr-un program de studiu convențional sau (3) parte din prevederile de învățare pe tot parcursul vieții. Din perspectiva portabilității și a potențialului de acumulare de micro-certificări succesive, este de preferat ca micro-certificările să aibă asociat un număr de credite ECTS, aspect care este inclus și în recomandările Comisiei Europene (Comisia Europeană, 2021).

În raport cu recomandările Comisiei, se disting două categorii de elemente pentru emiterea de micro-certificări:

- I. **Elemente obligatorii** – care ar trebui să se regăsească atât pe documentul (fizic sau virtual, certificat pentru securitate digitală) care atestă obținerea micro-certificării, cât și în cataloagele asociate sau în registrele instituționale, naționale, europene:
 - a. Date de identificare ale cursantului;
 - b. Titlul micro-certificării;
 - c. Țara/ regiunea emitentului;
 - d. Organismul care acordă micro-certificarea;
 - e. Data emiterii micro-certificării;
 - f. Rezultatele învățării;
 - g. Volumul de învățare necesar pentru obținerea rezultatelor învățării (de preferat a se exprima în credite ECTS atunci când acest lucru este posibil);¹
 - h. Nivelul (și ciclul, dacă este aplicabil) experienței de învățare care conduce la obținerea micro-certificării (exprimat în raport cu Cadrul European al Calificărilor (EQF) sau cu Cadrul Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA), dacă este aplicabil);²
 - i. Metoda de evaluare;
 - j. Forma de participare la activitățile de învățare;
 - k. Cadrul de asigurarea a calității aplicabil micro-certificării;³

¹În majoritatea cazurilor, micro-certificările se situează în intervalul de 1-59 ECTS, corespunzător unui volum de învățare mai scurt decât ce se poate încadra într-un an de program de studiu de lungă durată (e.g. considerând ciclurile de licență de 3 x 60 ECTS, respectiv ciclurile de studii masterale de 2 x 60 ECTS). Cu toate acestea, există țări/ instituții care reglementează/ practică recunoașterea micro-certificărilor în raport cu intervale mai restrânse de volume de învățare (e.g. Estonia – micro-certificări cuprinse între 3 și 30 ECTS, Irlanda – micro-certificări de până la 13 ECTS, în vreme ce alte instituții recunosc drept micro-certificări doar programele de formare/educație care au volume de maxim 15 ECTS).

²Alături de QF-EHEA, EQF, se poate face referire și la Cadrul Național al Calificărilor aplicabil (abreviat în continuare NQF), respectiv Cadre Sectoriale ale Calificărilor (SQF), dacă acestea sunt aplicabile.

³Micro-certificările sunt supuse asigurării calității interne și externe de către sistemul în care acestea sunt generate (e.g. educație, formare sau în contextul pieței muncii în care micro-certificarea este dezvoltată și

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- II. **Elemente opționale** - care pot să se regăsească atât pe documentul (fizic sau virtual, certificat pentru securitate digitală) care atestă obținerea micro-certificării, cât și în cataloagele asociate sau în registrele instituționale, naționale, europene:
- Deprinderi necesare pentru înscrierea la activitatea de învățare;
 - Informații privind metodele de supervizare și verificare a identității în timpul evaluării (i.e. (1) nesupraveghere, fără verificarea identității, (2) supravegheat, fără verificarea identității, (3) supravegheat online sau în locație, cu verificarea identității);
 - Nota obținută;⁴
 - Opțiuni de integrare/ acumulare (i.e. program de micro-certificare independent, de sine stătător/ program integrat sau cu opțiuni de acumulare cu alte micro-certificări succesive);
 - Alte informații suplimentare (Comisia Europeană, 2021).

Percepția comună asupra micro-certificărilor – o perspectivă globală

Pentru a verifica înțelegerea comună asupra subiectului micro-certificărilor la nivel global, am realizat o sinteză a principalele întrebări și răspunsuri cu privire la micro-certificări disponibile în selecția Google. Prezentăm în continuare acest sumar.

- Q1. Merită micro-certificările? –Acestea pot fi o opțiune excelentă de perfecționare. Micro-certificările oferă atât studenților, cât și profesioniștilor oportunitatea de a-și extinde setul de abilități, de a-și îmbogăți CV-ul și de a deveni experți în domeniul lor (Colorado State University Global, 2020);

livrată). Procesele de asigurare a calității trebuie să fie adecvate scopului, să fie clar documentate, accesibile și să răspundă nevoilor cursanților și ale părților interesate. Asigurarea externă a calității se bazează în primul rând pe evaluarea furnizorilor (preferabil față de evaluarea externă individuală a fiecărui curs) și pe eficacitatea procedurilor interne de asigurare a calității la nivelul furnizorilor de micro-certificări. Pentru evaluarea externă privind asigurarea calității se au în vedere reperatele din (1) Anexa IV din Cadru European al Calificărilor, atunci când este aplicabil, (2) Standardele și Orientările pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior, dacă este aplicabil, (3) Cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (EQAVET), dacă este cazul, respectiv alte instrumente de asigurare a calității aplicabile, inclusiv registre și mărci, pentru a construi încrederea publică în micro-acreditări și acceptanța societală a acestora. În ceea ce privește asigurarea calității prin procese interne, furnizorii de micro-certificări ar trebui să se asigure de realizarea următoarelor elemente: calitatea generală a micro-certificării în sine, pe baza standardelor aplicabile, calitatea cursului, părerile și sugestiile cursanților cu privire la experiența de învățare care duce la micro-certificare și părerile colegilor, ale partenerilor, inclusiv ale altor furnizori și ale părților interesate, cu privire la experiența de învățare ce conduce la obținerea micro-certificării.

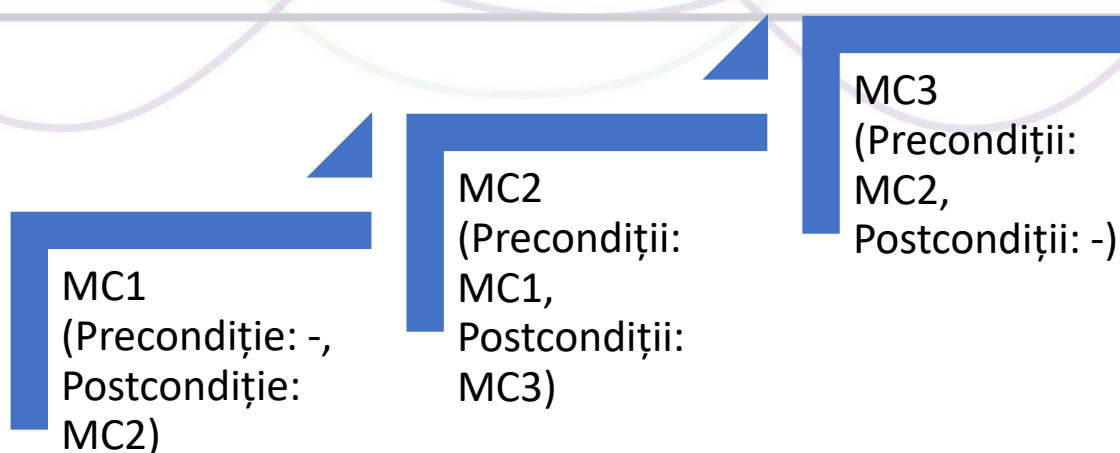
⁴Pentru asigurarea recunoașterii și portabilității micro-certificărilor, este important ca în documentul care atestă/ însoțește micro-certificarea să se includă și referințe privind scara de notare utilizată în procesul de evaluare. Pentru transparentizarea nivelului de performanță, se va ține cont de prevederile Ghidului de utilizare a Sistemului european de acumulare și transfer al creditelor de studii (ECTS) (Uniunea Europeană, 2015).

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- Q2. Ce sunt micro-certificările? – O micro-certificare este o recunoaștere scurtă, bazată pe competențe, care permite unui educator să demonstreze cunoaștere într-un anumit domeniu al științelor educației. (National Education Association, 2022);
- Q3. Cine poate emite micro-certificări? – Micro-certificările sunt oferite de companii, colegii, universități, organisme profesionale, organizații de licențiere și prin parteneriate între educație și afaceri. (Teach Online Canada, 2020);
- Q4. Cum se dezvoltă micro-certificările? – Persoanele fizice pot acumula micro-certificări în patru pași simpli: (1) Selectarea unei abilități/ competențe pentru care se dorește recunoașterea învățării anterioare/ înscrierea la un program de formare, (2) Colectarea dovezilor necesare care să demonstreze competența în domeniul selectat, (3) Încărcarea și trimiterea dovezilor colectate, (4) Partajarea digitală a competențelor certificate (Digital Promise, 2022).
- Q5. Care sunt exemple de micro-certificări? – Micro-certificările pot fi acordate pentru abilități soft și hard. Exemple de domenii tematice includ autogestionarea, munca în echipă, marketingul digital și analiza datelor (Deakin University, Australia, 2017);
- Q6. Sunt micro-diplomele recunoscute? – Aceste acreditări sunt în general considerate un tip de „mini calificare” care verifică abilitățile, competențele sau experiența unei persoane pentru anumite roluri. (...) Certificarea acestor experiențe va ajuta la asigurarea faptului că programele de formare cu volume mici de învățare sunt recunoscute, portabile și valorizate în diferite jurisdicții, angajatori, locuri de muncă și sectoare (Canada West Foundation, 2021);
- Q7. De ce sunt bune micro-acreditările? – „Micro-acreditările sunt benefice pentru deținătorii de diplome care doresc să adauge abilități specifice CV-ului lor, precum și pentru angajații care nu au încă o diplomă”, conform Shea. „Multe universități structurează micro-acreditări astfel încât studenții să poată obține credite, sporind valoarea generală pentru cursanții care doresc o diplomă pe termen lung.” (Forbes, 2021);
- Q8. De ce sunt importante acreditările micro? – Aceste calificări sunt concepute pentru a oferi abilități, cunoștințe și valori pe durata a trei până la patru ani de studiu care să permită absolvenților să intre pe piața muncii. Având în vedere schimbările rapide din economia globală, absolvenții trebuie să continue să învețe noi tehnologii și tehnici pe tot parcursul vieții pentru a rămâne productivi (Malaysian Qualifications Agency, 2020);
- Q9. Ce este o acreditare stivabilă/ acumulabilă? – Aceasta reprezintă o serie de recunoașteri succesive ale învățământului postsecundar care permit indivizilor să progreseze într-o carieră – micro-certificările pot spori perspectivele pe piața muncii ale lucrătorilor cu calificare medie. În lumina schimbărilor recente de pe piața muncii, aceste acreditări pot reprezenta un rezervor important pentru fluctuațiile rapide la locul de muncă (Community College Research Center, Teachers College, Columbia University, 2017);
- Q10. Cât timp durează un microcredit? – aproximativ 200 de ore (echivalent 8 ECTS). Durata este o caracteristică majoră care distinge microcreditele – care durează între opt până la aproximativ 200 de ore – față de alte tipuri de cursuri, deși unele cadre didactice consideră că modul în care sunt evaluate reprezintă un factor mai important de diferențiere (Microcredentials: A mini guide to the micro college course market, 2021);

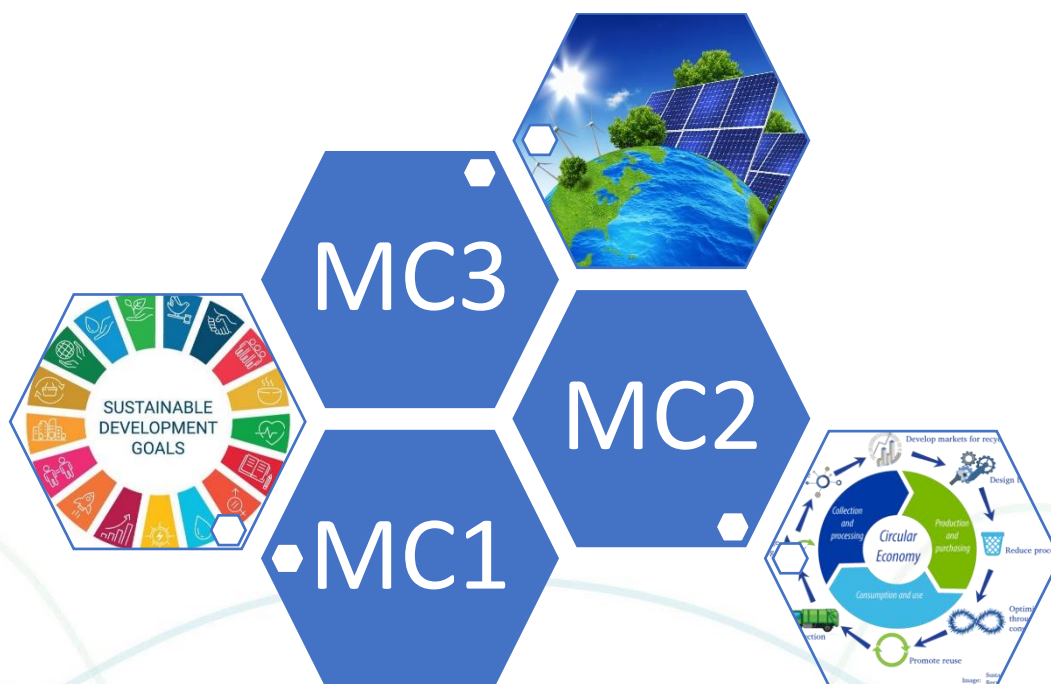
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- Q11. Ce este o micro-acreditare în Noua Zeelandă? – O micro-acreditare Auckland Online este o modalitate formală de a recunoaște și de a certifica învățarea unui set coerent de abilități, cunoștințe și experiență. Conceput pentru profesioniștii care lucrează, micro-acreditările Auckland Online vor permite studiul pentru o perioadă scurtă, cu timp parțial în mediul dedicat de învățare complet online (University of Auckland Waipapa Taumata Rau New Zealand, 2022);
- Q12. Ce sunt microcreditele în învățământul superior? – Microcreditele sunt certificări de cunoaștere; ecusoanele/ insignele (digitale) verifică asimilarea unor competențe specifice. Indiferent cum le numim, par a se (fi) integra(t) în învățământul superior pe termen lung (The Hechinger Report, 2021);
- Q13. Ce este Micro Bachelor (Micro Licența)? Create într-un parteneriat unic cu colegii, universități și corporații inovatoare, programele MicroBachelors sunt o serie de cursuri universitare care au fost personalizate și grupate pentru a satisface nevoile reale ale angajatorilor (EdX, 2022);
- Q14. Ce sunt rutele profesionale acumulabile? Certificările cumulabile în educația profesională la colegiile comunitare din California compun rutele profesionale stivuibile. Acestea constau în recunoașteri multiple, secvențiale, care fie le permit studenților să acumuleze succesiv acreditări de nivel superior (programe „progresive”), fie să construiască o „rețea” de acreditări interconectate (Public Policy Institute of California, 2018). Figura 4 prezintă o reprezentare grafică a programelor progresive, în vreme ce figura 5 prezintă grafic programele tip „rețea de certificări”.

Figură 4: Reprezentare grafică programe (rute profesionale) compuse din micro-certificări progresive

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Figură 5: Reprezentare grafică programe (rute profesionale) tip „rețea de micro-certificări”

În raport cu exemplele prezentate în figurile de mai sus, remarcăm că este importantă corelarea micro-certificărilor cu cadrele de referință adoptate la nivel european, care au impact sau derivă din competențele cheie pentru învățare pe tot parcursul vieții, după cum este reflectat în EntreComp, DigComp și GreenComp. Spre exemplu, GreenComp este un cadru de referință pentru competențele de durabilitate. Acesta oferă o bază comună pentru cursanți și îndrumări pentru educatori, promovând o definiție consensuală a ceea ce presupune durabilitatea ca și competență. Răspunde nevoii tot mai mari pentru oameni de a îmbunătăți și dezvolta cunoștințele, abilitățile și competențele de a trăi, de a lucra și de a acționa într-o manieră durabilă. GreenComp este conceput pentru a sprijini programele de educație și formare pentru învățarea pe tot parcursul vieții, fiind scris pentru a facilita aplicabilitatea la nivelul tuturor cursanților, indiferent de vârsta și nivelul lor de educație și în orice cadru de învățare - formal, non-formal și informal. Competențele de durabilitate pot ajuta cursanții să devină gânditori sistemici și critici, precum și să dezvolte responsabilitate și să formeze o bază de cunoștințe pentru toți cei cărora le pasă de starea prezentă și viitoare a planetei (European Commission & JRC, 2022).

Percepția asupra opțiunilor de adoptare a vocabularului specific în limba română

Pe fondul lipsei unei transpuneri unanim acceptate a termenului „micro-credentials” în limba română, în etapa de cercetare de teren am căutat să evaluăm percepția actorilor implicați în implementarea „micro-credentials” cu privire la termenul echivalent în limba română. Concluziile interviurilor au

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

evidențiat că în cadrul grupurilor de lucru din universitățile românești care fac parte din Alianțe de Universități Europene se alternează între următorii termeni, cu rolul de a face referire la „micro-credentials”: microcredite (sau micro-credite)/ microcredențiale (sau micro-credențiale)/ microacreditări (sau micro-acreditări)/ microcertificări (sau micro-certificări). În încercarea de a defini nuanțele care diferențiază termenii, am reflectat împreună cu persoanele intervievate la următoarele posibile definiții ale termenilor din câmpul semantic al „micro-credentials”:

- **Micro-credențiale** – termenul a generat adesea un proces de autorefecție la nivelul respondenților, privind faptul că în engleză „credentials” semnifică un set de date de logare, sau permisiile de acces conectate la un anumit set de date. Respondenții nu consideră că „micro-credentials” ar presupune permisiile de acces segmentat sau gradual la un set de date ce confirmă măsura în care au fost însușite competențele asociate. Un alt argument împotriva acestui termen ca traducere pentru „micro-credentials” a ilustrat faptul că nu ar reprezenta decât o traducere mot-a-mot din limba engleză, care nu ar conecta în mod real subiectul micro-certificărilor la sensul termenului „credențial” în limba română;
- **Micro-certificări** – este termenul care a fost identificat drept cel mai apropiat de ceea ce se înțelege că ar fi menirea „micro-credentials”, cu accent asupra obținerii unei certificări (etapa finală, la momentul absolvirii, care confirmă atingerea unui set de competențe conectate la rezultatele învățării pentru activitățile programului de studiu/formare vizat).
- **Micro-acreditări** – termenul a fost identificat ca inducând ideea acreditării pe care ar trebui să o aibă organizatorul/emitentul de „micro-credentials”. În această situație, „micro” asociat termenului de „acreditare” ar conduce la concluzia (inexactă) că entitatea organizatoare/emitentă este specializată exclusiv pentru livrarea respectivului program de micro-acreditare, nu neapărat pentru întreg programul de studiu din care acel micro-credential ar putea face parte;
- **Micro-credite** – termenul conduce la concluzia că se referă la mai puțin decât 1 ECTS, fiind mult prea îngust pentru a-l cuantifica în mod coerent. E.g. Pentru 1 micro-credit, ne așteptăm la un volum de învățare mai redus decât cele 25-30 ore alocate acum pentru 1 ECTS, ceea ce înseamnă un consum prea mare de energie la nivel de sistem de formulare a obiectivelor învățării, fără a conduce în mod obligatoriu la o situație îmbunătățită a competențelor dobândite. Posibil să fie interpretat și ca o fracție din numărul de credite asociat unei discipline din învățământul superior (e.g. pentru 6 ECTS la macroeconomie, un student poate primi doar 3 ECTS dacă parcurge 50% din materie și are cunoștințele evaluate corespunzător pentru acestea, urmând să poată acumula în timp diferența de 3 ECTS), însă trebuie identificat alt termen (respondenții au sugerat „nano-certificări”), pentru că micro-credite conduce la ideea de credit mai mic decât efortul alocat unui ECTS.

În concluzie, respondenții au identificat termenul de „**micro-certificare**” ca cel care reflectă cu cel mai mare grad de precizie traducerea și adaptarea pentru „micro-credentials” în limba română. În raport cu traducerea termenului de „stackability”, care se referă la caracteristica micro-certificărilor de a fi acumulabile în timp, în pachete coerente de programe de formare, percepția grupului de respondenți a fost că acest termen ar trebui tradus drept „**caracter cumulabil**”. Cu toate acestea, s-a apreciat că

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

nici termenul „stackability” și nici „caracterul cumulabil” nu arată explicit modul în care se conectează logic conținuturile unei micro-certificări de alte micro-certificări. Prin urmare, pentru ca un set de micro-certificări să fie stivuite/cumulate coerent și logic pentru a genera o (macro-)certificare, ele ar trebui să aibă un set de conectori logici (e.g. ordinea în care sunt acumulate – condiții necesare domeniului de studiu/ profesional).

Totodată, pentru ca micro-certificările să fie în mod real cumulabile, portabile și recunoscute internațional, este necesar să existe o platformă, e.g. cloud european, în care să se reunească toate informațiile relevante portofoliului individual (e.g. în Europass) pentru acumularea micro-certificărilor, fie acestea cu sau fără digital badge asociat.

Rolul micro-certificărilor în flexibilizarea învățământului superior și a rutelor profesionale. Bariere. Soluții

Pornind de la informațiile cunoscute de respondenți cu privire la adoptarea unei abordări comune la nivel european cu privire la micro-certificări, în etapa de cercetare de teren s-a urmărit evaluarea percepției subiective a grupului de respondenți cu privire la influența micro-certificărilor asupra (1) accesului în învățământul superior, (2) flexibilizării rutelor academice și profesionale, respectiv (3) absolvirea/ finalizarea studiilor superioare.

Cu privire la **influența micro-certificărilor asupra accesului în învățământul superior**, respondenții au apreciat că aceasta este semnificativă, având cel mai mare impact la nivelul învățării pe tot parcursul vieții. Micro-certificările s-ar putea dezvolta ca programe de studiu personalizate în raport cu nevoile angajatorilor, similare cu programele de formare la locul de muncă organizate de aceștia. Principalul beneficiu în situația în care obținerea de micro-certificări are loc în învățământul superior este că aceasta i-ar permite cursantului să devină mai mobil (în spațiu) pe piața muncii, întrucât îi oferă o certificare recognoscibilă și de alți angajatori în afara celui actual (competențe dobândite într-un cadru în care se asigură calitatea programului de studiu și a evaluării). În același plan al accesibilizării învățământului superior, se apreciază că cel mai ridicat impact l-ar avea asupra categoriilor netradiționale de studenți, pentru care s-ar putea corela cu servicii de recunoaștere a învățării anterioare (e.g. din activități de voluntariat sau activitate profesională).

Cu privire la modul în care **implementarea micro-certificărilor poate să influențeze parcursul și/sau progresul în învățământul superior**, respondenții au apreciat impactul în baza următoarelor argumente:

- Crește mobilitatea în timp a cursantului (alege când să parcurgă diferitele micro-certificări care compun macro-certificarea vizată), crește flexibilitatea învățământului – e.g. finalizarea studiilor de ÎS de lungă durată într-un interval mai scurt decât standard sau mai lung, prin cumulara în timp a competențelor și cunoștințelor specifice;
- În corelație cu conceptul de nano-certificări, se pot segmenta conținuturile unei discipline în nano-componente (e.g. pentru 6 ECTS la macroeconomie, un student poate primi doar 3 ECTS dacă parcurge 50% din materie și are cunoștințele evaluate corespunzător pentru acestea, urmând să poată acumula și stivui în timp diferența de 3 ECTS). Cu toate acestea, este important de reținut că accesarea unui curs (e.g. de 6 ECTS) presupune că se asumă absolvirea respectivului curs prin atingerea unui nivel minim cunoscut anterior de rezultate ale învățării, la un anumit nivel de performanță. Cursul nepromovat nu ar presupune recunoașterea parțială a cunoștințelor dobândite, deși ar fi util să existe o corelare între conținuturile disciplinei-rezultatele învățării-forma de evaluare pe parcurs/finală, pentru a demonstra trasabilitatea rezultatelor învățării pentru care se dorește recontractare/ mărire de notă etc. Acest demers, însă, presupune standardizarea disciplinei și personalizarea parcursului educațional per student, inclusiv în ceea ce privește planul de evaluare;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

- Flexibilizarea parcursului curricular necesită aprecierea volumului de muncă pentru obținerea fiecărui rezultat al învățării, cu riscul ca procesul să devină mult prea granular, prin urmare greoi și costisitor.

Impactul micro-certificărilor asupra finalizării învățământului superior este estimat să ofere premise pentru reducerea ratei abandonului universitar, respectiv pentru adoptarea pe scară largă a învățării pe tot parcursul vieții, considerând că se facilitează obținerea unei certificări noi, inclusiv ca efect al acumulării micro-certificărilor sub forma unei macro-certificări.

Bariere și soluții

Principalele bariere în calea implementării micro-certificărilor în România, identificate de respondenți, sunt următoarele:

- Lipsa unui registru al cunoașterii pentru cursanți – set de date despre competențele individuale, cu includerea unui termen de valabilitate pentru fiecare segment de cunoaștere și nevoia de reeducare, atunci când cunoașterea în respectivul domeniu se consideră perimată;
- Lipsa de viziune la nivel național, ca nod între planul european și cel instituțional;
- Incoerență legislativă, în aspecte ce țin inclusiv de normative inter-ministeriale (e.g. portofoliul „educație” și portofoliul „muncă”);
- Inconsistența terminologică și conceptuală în actele normative relevante;
- Suprareglementare care, dacă rămâne aplicabilă și micro-certificărilor, nu oferă suficientă inovare de proces și agilitate pentru a face micro-certificările un instrument responsabil la schimbările apărute pe piața muncii.

Principalele soluții identificate de respondenți pentru reducerea barierelor în calea implementării microcreditelor în România:

- Posibilitatea de a organiza micro-certificări și celor care nu au studii superioare finalizate, similar modului în care se organizează programe postuniversitare;
- Accesul la micro-certificări nu ar trebui condiționat de absolvirea unei forme de învățământ superior, pentru a maximiza impactul favorabil asupra accesului în învățământul superior;
- Pentru orice activitate educațională care respectă Recomandarea Consiliului Uniunii Europene se pot alocă micro-certificări, care prin acumulare conduc la obținerea unei macro-certificări, prin parcurgerea întregului set coerent de elemente (conceput anterior ca atare);
- Reglementarea transferului de credite din mediul non-universitar în mediul universitar și între ciclurile de studii, inclusiv de la studiile postuniversitare;
- Autonomie universitară diferențiată în raport cu capacitățile universităților de a găzdui centre de recunoaștere a învățării anterioare.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Recomandări de politici publice și acțiuni concrete privind introducerea micro-certificărilor în învățământul superior

Nr. Crt.	Recomandare	Etichetă/ Observații
1.	Integrarea în Fondul de Dezvoltare Instituțională (FDI) și/sau în Fondul pentru finanțarea situațiilor speciale (FSS) de priorități conectate la dezvoltarea și implementarea de către instituțiile de învățământ superior de programe care conduc la obținerea de micro-certificări, în contextul învățării pe tot parcursul vieții.	Finanțare
2.	Crearea unui program de asistență tehnică pentru universitățile care își actualizează politicile instituționale, documentele strategice și procedurile interne pentru a include în mod adecvat transpunerea la nivel instituțional a prevederilor europene și naționale privind micro-certificările.	Finanțare/ Guvernanță
3.	Realizarea unui studiu la nivel național privind experiența României în micro-certificări și contribuția micro-predării și micro-învățării în asigurarea internă a calității micro-certificărilor.	Calitate/ Științele educației/ Analiză preliminară
4.	Realizarea unui studiu la nivel național privind receptivitatea potențialilor consumatori de micro-certificări cu privire la pedagogiile inovative și analiza impactului acestor pedagogii și metode inovative asupra calității 360 a micro-certificării.	Calitate/ Inovație/ Științele educației/ Impact
5.	Realizarea unui studiu național privind infrastructura de predare sincronă/asincronă și ponderea optimă a acestor tipuri de formare pentru un grad ridicat de calitate a micro-certificărilor.	Calitate/ Științele educației/ Infrastructură
6.	Armonizarea semantică a termenilor utilizați în plan național, în raport cu cei utilizați în traducerea în limba română ale documentelor europene (e.g. micro-certificări în documentele românești, micro-certificate în versiunea în limba română a Propunerii Comisiei pentru o Recomandare a Consiliului cu privire la micro-certificări (European Commission, 2021)).	Guvernanță/ Legislație
7.	Integrarea micro-certificărilor în portofoliul instituțiilor de învățământ superior, dar și a colegiilor universitare non-terțiare, ca opțiune de fragmentare a programelor de studiu în raport cu cerințele pieței muncii și în acord cu principiile învățământului dual.	Guvernanță/ Angajabilitate
8.	Realizarea unui proiect pilot în universități pentru dezvoltarea de micro-certificări ca instrumente de inovare în (1) pedagogii și metode didactice, (2) accesibilizare a învățământului superior, (3) corelare cu cerințele pieței muncii și co-creare de curriculum pentru micro-certificări împreună cu reprezentanții mediului privat.	Inovare/ Implementare/ Angajabilitate

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

9.	Acreditarea micro-certificărilor implicată (în situația în care furnizorul de formare este o Instituție de Învățământ Superior) ca urmare a faptului că emitentul (furnizorul de formare) este acreditat de Agenția Națională de Asigurare a Calității pentru programele de învățământ superior pe care le desfășoară, fără a aloca explicit micro-certificarea unui domeniu de studiu, considerând caracterul puternic interdisciplinar al micro-certificărilor.	Calitate/ Guvernanță/ Inovare
10.	Crearea cadrului pentru asocierea micro-certificărilor la standarde ocupaționale existente sau care este necesar să se dezvolte în acord cu cerințele pieței muncii.	Guvernanță/ Angajabilitate
11.	Introducerea unor acreditări / forme de diferențiere (din perspectiva gradului de încredere / impactului în comunitate, dar și din perspectiva finanțării diferențiate) a universităților care oferă micro-certificări față de cele care nu oferă astfel de programe.	Guvernanță/ Finanțare/ Calitate/ Comunicare
12.	Compatibilizarea sistemului de asigurare a calității pentru a permite ca micro-certificările să se deruleze față-în-față/ hibrid/ virtual, în acord cu politicile revizuite pentru învățământ cu frecvență care utilizează și predare/ învățare în sistem hibrid.	Calitate/ Digitalizare
13.	Dezvoltarea capacității instituționale a universităților care oferă micro-certificări sub aspectul serviciilor oferite de CCOC, pentru a orienta studenții în selectarea micro-certificărilor (individuale sau cumulabile progresiv sau în rețea) relevante pentru parcursul profesional dezirabil.	Calitate/ Consiliere
14.	Accesibilizarea contractării de discipline individuale (ce fac parte din programe de studiu de lungă durată acreditate) de către persoanele care nu au calitatea de student al unui program de lungă durată, cu condiția îndeplinirii de către acestea a condițiilor minim necesare pentru contractarea respectivelor discipline.	Acces/ Calitate/ LLL
15.	Respectarea autonomiei universităților în decizia de a oferi sau nu micro-certificări, precum și în materie de conținut al acestora.	Guvernanță/ Autonomie/ Diversitate
16.	Crearea unui registru al micro-certificărilor puse la dispoziție în România, cu actualizare periodică (minim anuală, considerând volatilitatea competențelor solicitate pe piața muncii).	Guvernanță
17.	Crearea unui registru al furnizorilor de micro-certificări, acreditați privind asigurarea calității programelor de studiu.	Guvernanță
18.	Realizarea unei campanii publice de interes general pentru promovarea micro-certificărilor ca și opțiune de formare de primă instanță, precum și pentru promovarea învățării pe tot parcursul vieții.	Promovare/ Conștientizare
19.	Realizarea unui program pilot de formare a competențelor pentru dezvoltare durabilă pentru elevii de liceu (clasele IX-XI) sub forma	Guvernanță/ Conștientizare/

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

	de micro-certificări oferite de universitățile care și-au asumat rolul de coordonatori hub-uri regionale de dezvoltare durabilă	Parteneriate/ Durabilitate
20.	Interoperabilitatea bazelor de date privind micro-certificări, RNCP, RMU și alte asemenea baze de date relevante.	Gubernanță/ Digitalizare
21.	Crearea cadrului pentru definirea de rezultate ale învățării (learning outcomes) pentru fiecare domeniu de studiu – cu listarea tuturor rezultatelor învățării pentru fiecare domeniu, cu scopul de a facilita autoevaluarea (inițială) a celor care doresc recunoașterea învățării anterioare.	Gubernanță/RPL
22.	Pentru asigurarea externă a calității, modificarea normelor actuale prin care fiecare program de studiu se acreditează în baza unui set de discipline, astfel încât nomenclatoarele să reunească rezultate ale învățării pentru fiecare program de studiu, în loc de discipline.	Gubernanță/ Calitate
23.	Formarea și evaluarea cadrelor didactice în raport cu competențele de a forma în anumite arii tematice, conectate cu rezultatele învățării pentru programele de studiu la care cadrele didactice predau. Corelarea cu capacitatea cadrelor didactice de a forma doar cunoștințe pentru anumite arii, respectiv cunoștințe, responsabilitate și autonomie pentru alte arii.	Gubernanță/ Calitate/ Științele educației
24.	Crearea cadrului pentru funcționarea de centre de recunoaștere a învățării anterioare în fiecare facultate, pe baza de demers personalizat pe structura fiecărui cursant, cu identificarea formei de evaluare optime în raport cu contextul individual. Aceste centre ar putea deveni centre de asigurare a sustenabilității financiare pentru eventualitatea în care s-ar taxa evaluarea personalizată pentru recunoașterea învățării anterioare. Evaluarea se poate realiza în raport cu CNC/CEC, putând fi realizată de cadre didactice implicate în calificarea inițială.	Gubernanță/ Calitate/ RPL/ Științele educației

Bibliografie

- Bruschi, p. B. (2022). Microcredentials in and for the European Universities, Școala de vară „Inovații în didactică la nivelul Alianțelor de Universități Europene, Torino. (A. Petcu, Operator interviu)
- Canada West Foundation. (2021, 09 08). *Micro-Credentials - Small qualifications, big deal*. Preluat de pe Canada West Foundation Web site: <https://cwf.ca/research/publications/what-now-micro-credentials-small-qualifications-big-deal/>
- Cedefop. (fără an). Preluat de pe <https://www.cedefop.europa.eu/en/news/coronavirus-boosts-interest-online-learning>
- Colorado State University Global. (2020, 11 19). *The Benefits of Micro-Credentials*. Preluat de pe Colorado State University Global web: <https://csuglobal.edu/blog/benefits-micro-credentials>
- Comisia Europeană. (2021, Decembrie). *A European Approach to Micro-Credentials*. Preluat de pe education.ec.europa.eu: <https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/2022-01/micro-credentials%20brochure%20updated.pdf>
- Community College Research Center, Teachers College, Columbia University. (2017, 04). *Stackable Credentials: Awards for the Future?* Preluat de pe Community College Research Center, Teachers College, Columbia University web site: <https://ccrc.tc.columbia.edu/media/k2/attachments/stackable-credentials-awards-for-future.pdf>
- Consiliul Uniunii Europene. (2021, 02 26). *Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) (2021/C 66/01)*. Preluat de pe Jurnalul Oficial al Uniunii Europene: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)&from=RO](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01)&from=RO)
- Cooper, J. M., & Allen, D. W. (1970). *Microteaching: History and present status*. Washington: ERIC Clearinghouse on Teacher Education.
- Council of Europe, UNESCO Europe Region. (1997). *Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region (ETS No. 165)*. Lisbon. Preluat de pe <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=165>
- Deakin University, Australia. (2017, 10 24). *What are Micro-Credentials and How Can They Benefit Both Businesses and Community?* Preluat de pe Deakin University Web site: <https://www.deakin.edu.au/business-and-community/deakinco>
- Digital Promise. (2022, 02). *Micro-Credentials*. Preluat de pe Digital Promise Web site: <https://digitalpromise.org/initiative/educator-micro-credentials/>
- EdX. (2022). *Microbachelors*. Preluat de pe EdX web site: <https://www.edx.org/microbachelors>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

EIT Raw Materials. (2022, 04 05). *EIT | HEI Initiative*. Preluat de pe EIT | HEI Initiative: <https://eit-hei.eu/>

European Commission. (fără an). Preluat de pe <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0625>

European Commission. (fără an). Preluat de pe https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2021_commission_work_programme_en.pdf

European Commission & JRC. (2022). *GreenComp*. Preluat de pe <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>

European Commission. (2020). Preluat de pe <https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/european-approach-micro-credentials-higher-education-consultation-group-output-final-report.pdf>

European Commission. (2021, 12 10). *Commission proposal for a Council Recommendation on Micro-credentials for lifelong learning and employability*. Preluat de pe [ec.europa.eu: https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=24995&langId=en](https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=24995&langId=en)

European Commission. (fără an). *European Pillar of Social Rights*. Preluat de pe <https://www.epr.eu/what-we-do/policy-analysis/european-pillar-of-social-rights/>

European Institute of Innovation and Technology. (2022, 04 05). *Education | EIT*. Preluat de pe European Institute of Innovation and Technology: <https://eit.europa.eu/our-activities/education>

European Institute of Innovation and Technology. (2022, 04 05). *EIT Learning Outcomes*. Preluat de pe European Institute of Innovation and Technology: <https://eit.europa.eu/our-activities/education/eit-learning-outcomes>

European project MICROBOL. (2022). *Micro-credentials linked to the Bologna Key Commitments*. MICROBOL.

Forbes. (2021, 10 05). *Small but mighty. Why micro-credentials are huge for the future of work*. Preluat de pe Forbes web site: <https://www.forbes.com/sites/markcperna/2021/10/05/small-but-mighty-why-micro-credentials-are-huge-for-the-future-of-work/?sh=46d84611302b>

Malaysian Qualifications Agency. (2020). *Guidelines to Good Practices: Micro-credentials*. Preluat de pe Malaysian Qualifications Agency web site: <https://www2.mqa.gov.my/qad/v2/garispanduan/2020/GGP%20Micro-credentials%20July%202020.pdf>

Microcredentials: A mini guide to the micro college course market. (2021, 10 05). Preluat de pe Maclean's Canada web site: <https://www.macleans.ca/education/microcredentials-a-mini-guide-to-the-micro-college-course-market/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

National Education Association. (2022, 02). *Micro-Credentials - NEA*. Preluat de pe National Education Association web site: <https://www.nea.org/professional-excellence/professional-learning/micro-credentials>

OECD. (2021, September). Preluat de pe https://www.oecd-ilibrary.org/education/micro-credential-innovations-in-higher-education_f14ef041-en

Public Policy Institute of California. (2018, 10). *Stackable Credentials in Career Education at California Community Colleges*. Preluat de pe Public Policy Institute of California web site: <https://www.ppic.org/publication/stackable-credentials-in-career-education-at-california-community-colleges/>

Teach Online Canada. (2020, 12 09). *Ten Facts You Need to Know about Micro-Credentials*. Preluat de pe Teach Online Canada web site: <https://teachonline.ca/tools-trends/ten-facts-you-need-know-about-micro-credentials>

The Groningen Declaration Network. (2022, 04). *Groningen Declaration*. Preluat de pe The Groningen Declaration Network: <https://www.groningendeclaration.org/the-groningen-declaration-network/>

The Hechinger Report. (2021, 09 13). *Meet certificates and micro-credentials: they could be the future of higher education*. Preluat de pe The Hechinger Report web site: <https://hechingerreport.org/opinion-meet-certificates-and-microcredentials-they-could-be-the-future-of-higher-education/>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2022). *Towards a common definition of micro-credentials*. Preluat de pe UNESCO: https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000381668&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_2da68a70-ba6a-4af4-8381-bbef7425253c%3F_%3D381668eng.pdf&locale=en&multi=true&ark=/ark:/48223/p

Uniunea Europeană. (2015). *ECTS Users' Guide*. Luxemburg: Biroul de publicații al Uniunii Europene. Preluat de pe ISBN 978-92-79-43559-1

Uniunea Europeană. (2020). *Agenda pentru Competențe în Europa*.

University of Auckland Waipapa Taumata Rau New Zealand. (2022). *Micro-Credentials NZ*. Preluat de pe University of Auckland Waipapa Taumata Rau New Zealand web site: <https://www.online.auckland.ac.nz/online-courses/>